

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Вченої ради ДВНЗ «ХДАУ»
Протокол від 21 червня 2018 р. № 12

Введено в дію
Наказ від 21 червня 2018 р. № 121/бі
Ректор Ю.Є. Кирилов

ПОЛОЖЕННЯ

**про освітні програми
у Державному вищому навчальному закладі
«Херсонський державний аграрний університет»**

Херсон – 2018

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення «Про освітні програми у ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»» (далі – Положення) розроблено відповідно до вимог Закону України

1.2. «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (стаття 44. Акредитація освітньої програми) та Закону України «Про вищу освіту» (стаття 10. Стандарти вищої освіти, стаття 25. Акредитація освітньої програми).

1.3. Положення ґрунтується на засадах постанови Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 347 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187», постанови Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», наказу Міністерства освіти і науки України від 13.06.2012 № 689 «Про затвердження Державних вимог до акредитації напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу» та постанови Кабінету Міністрів України від 09.08.2001 р. № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах».

1.4. Освітня програма використовується під час :

- акредитації освітньої програми, інспектування освітньої діяльності за спеціальністю;
- розроблення навчального плану, програм навчальних дисциплін і практик;
- розроблення засобів діагностики якості вищої освіти;
- формування програм навчальних дисциплін, практик, змісту індивідуальних завдань;
- атестації майбутніх фахівців.

1.5. Основні терміни Положення та їх визначення:

Освітня програма (освітньо-професійна, освітньо- наукова чи освітньо-творча) – система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Спеціалізація – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану *освітню програму* підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти.

Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет:

- відповідності стандартам вищої освіти;
- спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у освітній програмі результатів навчання;

- досягнення заявлених у освітній програмі результатів навчання.

Кваліфікація – офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважена установа встановила, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення навчання за освітньою програмою або окремими освітніми компонентами.

2. КЛАСИФІКАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ЇХ ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.1. Спрямованість освітніх програм. В рамках однієї спеціальності Університетом можуть реалізуватися декілька освітніх програм (далі – ОП) за різними спеціалізаціями. Профільна спрямованість, обумовлена істотними особливостями предметної сфери програми, переліком програмних компетентностей, програмними результатами чи переліком освітніх компонентів є підставою для розробки окремої ОП.

До складу окремої ОП входить навчальний план, а також графік навчального процесу, з урахуванням особливостей форм навчання. Навчання за ОП проводиться за денною та/або заочною формами. При організації різних форм навчання структура, обсяг, зміст і результати ОП за певним рівнем вищої освіти не повинні відрізнятися між собою.

Прийняття або зміна стандарту освітньої діяльності є підставою для розроблення нової ОП або перегляду існуючої. Кожна ОП має керівника освітньої програми.

2.2. Види основних освітніх програм. За видом освітньої діяльності ОП поділяють на:

- програми вищої освіти;
- програми післядипломної освіти.

За рівнем вищої освіти ОП поділяються на:

- програми бакалаврату;
- програми магістратури;
- програми доктора філософії.

За предметом ОП можуть:

- відповідати одній спеціальності;
- бути міждисциплінарними.

За належністю (місцем реалізації) ОП можуть розділятися на:

- факультетські, які реалізуються в одному підрозділі Університету;
- університетські, що реалізуються паралельно в двох і більше підрозділах Університету;
- спільні, що реалізуються Університетом спільно з іншими організаціями, у т.ч. зарубіжними. Вони можуть реалізовуватися на договірній основі. Особливим видом спільних програм є програми подвійних дипломів, що передбачають видачу здобувачам вищої освіти, які успішно пройшли атестацію, дипломів двох партнерів-учасників реалізації спільної ОП.

2.3. Стандарти вищої освіти встановлюють такі вимоги до освітньої програми:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Портфоліо ОП. Процес розроблення, реалізації, моніторингу та перегляду ОП документується в портфоліо освітньої програми – зібранні всіх матеріалів, напрацьованих проектною групою. Перелік складових портфоліо визначається керівником ОП.

Портфоліо містить:

- освітню програму та додатки до неї;
- навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти;
- відомості за формами, передбаченими відповідними додатками до Ліцензійних умов;
- інші документи, напрацьовані проектною групою (довідки, аналітичні звіти, таблиці, опитувальні листи тощо).

2.4. Структура ОП. До структури освітньої програми входять (додаток 1):

- профіль освітньої програми;
- перелік компонентів освітньої програми та їх логічна прослідковність;
- структурно-логічна схема вивчення освітніх компонентів;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОП;
- матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОП;
- навчальний план;

- робочі програми навчальних дисциплін;
- навчально-методичні комплекси навчальних дисциплін;
- програми практик;
- документи і матеріали, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу;
- оціночні засоби (комплекти тестів, комплексних завдань, розміщених на паперових та електронних носіях).

2.5. **Характеристика складових ОП.** Профіль ОП визначає її характерні риси, місце в освітньому просторі, співвідношення з тематикою наукових досліджень.

Він розробляється для полегшення розуміння ОП зацікавленими сторонами: вступниками на навчання, здобувачами вищої освіти, роботодавцями, дослідниками, викладачами, випускниками закладів вищої освіти, професіоналами, керівниками закладів вищої освіти, агенціям забезпечення якості, органам ліцензування й акредитації тощо.

Дані профілю ОП є частиною інформаційного пакету Університету, на основі якого формується додаток до диплома європейського зразка.

Профіль освітньої програми складається з таких елементів:

- 1) титульний лист;
- 2) лист погодження/преамбула;
- 3) передмова/перелік розробників:
 - інформація про врахування пропозицій зацікавлених сторін;
- 4) загальна інформація:
 - повна назва Університету та структурного підрозділу;
 - ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу;
 - офіційна назва освітньої програми;
 - тип диплома та обсяг освітньої програми;
 - наявність акредитації;
 - цикл/рівень;
 - передумови;
 - мова(и) викладання;
 - термін дії освітньої програми;
 - інтернт-адреса постійного розміщення опису освітньої програми;
- 5) мета освітньої програми;
- 6) характеристика освітньої програми:
 - предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності));
 - орієнтація освітньої програми;
 - основний фокус освітньої програми та спеціалізації;
 - особливості програми;
- 7) придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання:
 - придатність до працевлаштування;
 - подальшого навчання;

- 8) викладання та оцінювання:
 - викладання та навчання;
 - оцінювання;
- 9) програмні компетентності:
 - інтегральна компетентність;
 - загальні компетентності (ЗК);
 - фахові компетентності спеціальності (ФК);
- 10) програмні результати навчання (у когнітивній, афективній, психомоторній сферах);
- 11) ресурсне забезпечення реалізації програми:
 - характеристика кадрового забезпечення;
 - характеристика матеріально-технічного забезпечення;
 - характеристика навчально-методичного забезпечення;
 - характеристика інформаційного забезпечення;
- 12) академічна мобільність:
 - національна кредитна мобільність;
 - міжнародна кредитна мобільність;
 - навчання іноземних здобувачів вищої освіти;
- 13) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 14) принципи та процедури забезпечення якості освіти;
- 15) моніторинг та періодичний перегляд освітньої програми;
- 16) публічність інформації про освітню програму;
- 17) запобігання та виявлення академічного плагіату;
- 18) вимоги професійних стандартів (у разі їхньої наявності - повна назва професійного стандарту).

Перелік освітніх компонентів (у тому числі перелік навчальних дисциплін) відображає розподіл ОП на окремі освітні компоненти та логічну послідовність їх вивчення, які можуть складатися з одного або кількох модулів, інших типів складових навчального курсу, навчальної та виробничої практики, дослідницьких проектів, лабораторних робіт та інших відповідних навчальних заходів.

Перелік включає назви навчальних дисциплін (за вибором Університету та здобувача вищої освіти), практик, курсових і кваліфікаційних робіт та їх обсяг у кредитах ЄКТС з розподілом за навчальними семестрами.

2.6. Матриці відповідності. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам ОП є відображення структурно-логічних зв'язків між змістом ОП (переліком навчальних дисциплін) і запланованими програмними компетентностями.

Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентами ОП є відображенням структурно-логічних зв'язків між змістом ОП і запланованими програмними результатами.

2.7. Графік освітнього процесу та навчальний план. Університет на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє графік освітнього процесу (додаток 2) та навчальний

план (додаток 3), який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, форми поточного і підсумкового контролю.

Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується ректором Університету.

2.7.1. **Графік освітнього процесу.** Графік освітнього процесу за денною формою навчання розробляється із врахуванням того, що навчальний рік в Університеті розпочинається в останній понеділок серпня і включає осінній та весняний семестри, зимову та літню екзаменаційні сесії, практичне навчання, канікулярну відпустку.

Графік освітнього процесу на навчальний рік для здобувачів вищої освітньої форми навчання за освітніми програмами підготовки бакалаврів, магістрів та докторів філософії встановлюється протяжністю:

- Осінній семестр – не менше 15 тижнів;
- весняний семестр – не більше 17 тижнів (окрім випускового курсу);
- зимової й літньої екзаменаційних сесій – 3 тижні (до 5 екзаменів, на підготовку до кожного екзамену передбачається не менше ніж 3 дні);
- практичного навчання (навчальні та виробничі практики)
- 1-17 тижнів (тривалість семестрів і дата початку теоретичних (аудиторних) занять можуть бути змінені у випадку проведення навчальних і виробничих практик з відривом від занять);
- канікулярної відпустки (окрім випускового курсу) – не менше ніж 8 тижнів.

Тривалість екзаменаційних сесій за заочною формою навчання:

- до 30 календарних днів на рік – для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня 1-2 року навчання;
- до 40 календарних днів на рік – для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня 3-5 року навчання (2-3 року навчання для скороченого терміну), здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня 1-2 року навчання та здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня 1-4 року навчання.

У графіку освітнього процесу час на виконання курсових робіт (проектів) не планується. Кількість курсових робіт (проектів) – 1 на семестр (рекомендовано – 1 на навчальний рік).

Здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня 1-го року навчання курсові роботи (проекти) не плануються, у випусковому семестрі вони можуть плануватися лише за умови відсутності в навчальному плані випускної кваліфікаційної роботи бакалавра (магістра).

Вивчення всіх навчальних дисциплін завершується складанням екзамену або заліку. Сумарна кількість екзаменів (без урахування оцінювання звітів за проходження практик та захисту курсових робіт (проектів)) за семестр не може перевищувати 5.

Для проведення підсумкової атестації випускників ОС «Бакалавр» і «Магістр» у формі державного екзамену (комплексного іспиту) у графіку освітнього процесу призначається 1 тиждень.

Для підготовки і захисту випускної кваліфікаційної роботи бакалавра (магістра), у графіку освітнього процесу має бути призначений для цього час: 4 тижні – для ОС «Бакалавр», 4-8 тижнів – для ОС «Магістр», четвертий рік навчання – для ОС «Доктор філософії».

2.7.2. Навчальний план. На підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю і спеціалізацією в Університеті розробляється **навчальний план**, який містить відомості про галузь знань, спеціальність і спеціалізацію (за наявністю), освітній або освітньо-науковий рівень, кваліфікацію, нормативний термін навчання, графік освітнього процесу, розділи теоретичної, практичної підготовки, блок обов'язкових навчальних дисциплін (навчальні курси, практики із вказаними кредитами ЄКТС і навчальними годинами), дані про кількість і форми семестрового контролю, атестації в екзаменаційній комісії, загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час та час, відведений на самостійну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом.

Навчальний план розробляється на весь нормативний термін навчання робочими групами, до складу яких входять декан факультету або його заступник, завідувачі та провідні фахівці випускових кафедр. Розроблений навчальний план розглядається на засіданні випускової кафедри, вченій раді факультету, навчально-методичній раді, погоджується з навчально-методичним відділом, проректором з науково-педагогічної роботи та затверджується ректором Університету.

Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, який схвалюється Вченою радою Університету та затверджується ректором Університету.

Навчальний план за заочною формою навчання містить перелік дисциплін, аналогічний навчальному плану за денною формою навчання, але має меншу тривалість аудиторних занять за рахунок збільшення кількості самостійної роботи. Перелік дисциплін (за винятком дисципліни «Фізичне виховання» та практичного навчання), їх обсяг у кредитах ЄКТС, вид навчальних занять і форми підсумкового контролю повинні співпадати з планом денної форми.

Відсоток скорочення обсягу аудиторних занять (порівняно з навчальним планом денної форми навчання) повинен бути пропорційним для всіх дисциплін навчального плану.

Аудиторне тижневе навантаження за денною формою навчання становить при підготовці:

- Бакалаврів - 26годин;
- магістрів – 18 годин
- докторів філософії – 10 годин.

Розподіл дисциплін у навчальних планах. У навчальних планах підготовки фахівців обсяги навчальних дисциплін розподіляються так: обов'язкові, вибіркові.

Обов'язкові дисципліни – 60 % загального обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти (їх перелік, обсяги та форми атестації визначаються

стандартами вищої освіти, вимогами МОН України у межах відповідної спеціальності та включаються у навчальний план підготовки фахівців у повному обсязі).

Вибіркові дисципліни – за вибором Університету та за вибором здобувачів вищої освіти.

Дисципліни за вибором Університету – 15 % загального обсягу навчального навантаження здобувачів вищої освіти (їх перелік, форми вивчення та атестації визначає вчена рада, вони закріплюються наказом ректора Університету в розрізі спеціальностей).

Такі дисципліни вивчаються здобувачами вищої освіти за освітніми програмами підготовки:

- бакалаврів – упродовж 1-2 років навчання;
- магістрів – переважно впродовж 1 року навчання.

Дисципліни за вибором здобувачів вищої освіти – 25 % загального обсягу навчального навантаження здобувачів вищої освіти (їх перелік, форми вивчення (аудиторна чи самостійна) та атестації визначаються робочими групами, сформованими за наказом ректора Університету, рекомендуються Вченими радами факультетів, ухвалюються науково-методичною радою Університету та затверджуються Вченою радою Університету. Вони включаються до робочого навчального плану підготовки фахівців залежно від вибору здобувачів вищої освіти).

Такі дисципліни вивчаються здобувачами вищої освіти за освітніми програмами підготовки:

- бакалаврів – упродовж 1-2 років навчання;
- магістрів – переважно впродовж 1 року навчання;
- докторів філософії – переважно впродовж 1 року навчання.

Обсяги навчальних дисциплін мають бути кратними цілому числу кредитів ЄКТС, мінімальний обсяг навчальної дисципліни

- 3 кредити ЄКТС, кількість дисциплін на навчальний рік – не більше 16.

Перелік обов'язкових дисциплін навчального плану підготовки фахівців та вибіркові дисципліни за вибором Університету є однаковими для всіх здобувачів вищої освіти, що навчаються за одним навчальним планом, незалежно від обраної здобувачем вищої освіти спеціалізації.

2.7.3. Формування переліку вибірових дисциплін. Наказом ректора Університету до 30 вересня кожного навчального року декани факультетів призначаються головами робочих груп з розробки переліку вибірових дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти для формування робочих навчальних планів підготовки фахівців усіх рівнів вищої освіти.

Робочі групи аналізують вхідну інформацію та забезпечення кафедр щодо можливості організації освітнього процесу високої якості.

Вхідною інформацією для формування переліку вибірових дисциплін є:

- аналіз стратегічних планів розвитку агропромислової та природоохоронної галузей економіки України та визначення майбутніх потреб галузі;

- інформація від підприємств, організацій та установ-роботодавців щодо їх поточних та перспективних потреб;

- відгуки випускників факультету щодо відповідності навчального плану спеціальності потребам виробничої сфери.

Основними критеріями забезпечення кафедри, що спроможна забезпечити високу якість викладання вибіркової дисципліни, є:

- кадрове забезпечення (науковий ступінь, вчене звання НПП, досвід викладання дисципліни, особистий рейтинг);

- навчально-методичне забезпечення (навчально-методичний комплекс, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації);

- матеріально-технічна база (лабораторне забезпечення, бази практичного навчання);

- інформаційне забезпечення;

- відгуки здобувачів вищої освіти про якість викладання дисциплін на кафедрах;

- результати ректорського, директорського, деканського контролю знань здобувачів вищої освіти.

На підставі аналізу зазначеної вище інформації робочі групи до 30 жовтня поточного року формують перелік вибірових дисциплін (спеціалізації) та подають їх для розгляду на засіданні:

- вченої ради факультету;

- науково-методичної ради Університету (разом з витягом з протоколу засідання вченої рад факультету) та після схвалення – на затвердження вченою радою Університету.

Для формування контингенту здобувачів вищої освіти на наступний навчальний рік декани факультетів:

- ознайомлюють до 10 листопада поточного року у 1-му семестрі здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня 2-го року навчання та здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня 1-го року навчання із затвердженими Вченою радою Університету переліками вибірових дисциплін (спеціалізаціями) за вибором здобувачів вищої освіти;

- організовують процедуру вибору здобувачами вищої освіти дисциплін спеціалізацій із зазначених переліків (реєстрацію в списках) до 20 листопада поточного року;

- здобувачам вищої освіти, які вибрали дисципліни спеціалізації, навколо яких не згуртувалась необхідна кількість осіб, надається можливість здійснити повторний вибір дисциплін інших спеціалізацій, для вивчення яких сформувалися повноцінні групи (за освітніми програмами підготовки бакалаврів – 25-30 осіб, магістрів – не менше 15 осіб, докторів філософії – не менше 5 осіб);

- за результатами проведених заходів до 1 грудня поточного року формують групи здобувачів вищої освіти для вивчення дисциплін спеціалізацій на наступний навчальний рік;

- забезпечують обов'язкове вивчення фахової іноземної мови для

здобувачів вищої освіти, які навчаються в групах з викладанням окремих дисциплін іноземними мовами;

— проводять корегування робочих навчальних планів підготовки фахівців відповідних років вступу та передають їх електронні варіанти до навчально-методичного відділу для формування навчального навантаження кафедр.

2.7.4. Навчально-методичне забезпечення. Навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін складається з навчально-методичних комплексів дисциплін, у т.ч. робочих програм навчальних дисциплін, програм навчальних практик, електронних навчальних курсів, підручників та навчальних посібників, у т.ч.:

- методичні рекомендації щодо виконання курсових робіт (проектів), проходження виробничих та навчальних практик;

- методичні рекомендації до підготовки випускної кваліфікаційної роботи (бакалавра, магістра);

- характеристика умов бібліотечно-інформаційного обслуговування здобувачів вищої освіти в Університеті;

- правила оформлення й критерії оцінювання різних видів навчальних і контрольних робіт;

— види та форми атестації здобувачів вищої освіти, що дозволяють встановити відповідність засвоєних ними рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей – вимогам стандартів вищої освіти.

Навчально-методичне забезпечення розробляється для всіх дисциплін, передбачених навчальним планом, затверджується, оновлюється і оприлюднюється згідно з чинними нормативним актам Університету в цій сфері.

2.7.5. Документи, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу. До документів, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу відносяться: «Положення про організацію освітнього процесу в Університеті», «Положення про забезпечення якості освітнього процесу», «Положення про проведення атестації студентів та семестрового контролю» та інші навчально-методичні документи Університету, що регулюють зміст і реалізацію освітнього процесу.

2.7.6. Інші документи портфоліо. Інформаційне забезпечення ОП. Цей розділ містить опис умов й особливостей застосовування освітніх технологій і вимоги до здобувачів вищої освіти та НПП в рамках окремих видів навчальної діяльності, наприклад:

- характеристика умов інформаційно-комп'ютерної підтримки діяльності основних учасників і організаторів освітнього процесу;

- комплекс інформаційних ресурсів з організації освітнього процесу і викладацької діяльності для НПП та здобувачів вищої освіти;

- інші документи загальноуніверситетського/факультетського(інститутського) рівня.

2.7.7. Кадрове забезпечення ОП. Цей розділ містить відомості про НПП програми й науковців, які беруть участь в реалізації ОП. Відомості можуть надаватися у вигляді аналітичних матеріалів (сукупно за всіма НПП програми, із зазначенням відомостей про їх профільну освіту, вчені ступені й звання, наукову

роботу, статус по відношенню до Університету (штатний працівник/сумісник) тощо). Також зазначаються відомості про провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, фахівців-практиків зі сфери виробництва й науки, які залучаються до реалізації конкретної ОП.

2.7.8. **Матеріально-технічні та фінансові умови реалізації ОП.** У цьому розділі наводяться відомості про матеріально-технічні умови й фінансові питання реалізації ОП, включаючи наявність спеціалізованих лабораторій і кабінетів, складного обладнання, можливості та особливості проживання в гуртожитку.

2.7.9. **Зв'язки з ринком праці та ключовими роботодавцями та професійними асоціаціями.** У цьому розділі наводяться відомості про ключових для ОП потенційних роботодавців, їх участі в проектуванні й реалізації ОП, відомості про професійні сертифікати, затребувані на ринку праці в даній професійній області, та умови їх отримання, а також інформація про дисципліни в рамках ОП, які ведуть до отримання освітніх результатів, що можуть бути зараховані при отриманні професійних сертифікатів. Можливе розміщення історій вдалої кар'єри і/або аналітичних матеріалів про професійні траєкторії випускників ОП.

2.7.10. **Гарантії якості ОП.** У цьому розділі наводиться інформація про оцінку якості освітніх послуг ОП: наявність державної та/або громадської (у т.ч. міжнародної) та/або професійно громадської акредитації ОП, наявні сертифікати і експертні висновки за підсумками експертизи якості ОП (у т.ч. міжнародної).

Далі наводяться актуальні звіти про моніторинг та само обстеження ОП.

3. ОБСЯГИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ТРИВАЛІСТЬ НАВЧАННЯ

3.1. Здобуття вищої освіти на кожному рівні передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти, а саме:

- бакалавр;
- магістр;
- доктор філософії.

3.2. **Бакалавр** – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180-240 кредитів ЄКТС.

3.3. **Магістр** – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми.

3.4. **Доктор філософії** - це освітній і водночас перший науковий ступінь, що присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

3.5. Обсяг освітньої програми підготовки складає:

- бакалавра на основі повної загальної середньої освіти – 240 кредитів ЄКТС;
- бакалавра на основі ОКР молодшого спеціаліста – 180 (за скороченим терміном навчання) або 240 (за нормативним терміном навчання) кредитів ЄКТС;
- магістра за освітньо-професійною програмою підготовки – 90 кредитів ЄКТС;
- магістра за освітньо-науковою програмою підготовки – 120 кредитів ЄКТС (дослідницька компонента – не менше 30 %);
- доктора філософії за освітньо-науковою програмою підготовки – 30-60 кредитів ЄКТС.

3.6. Тривалість навчання за освітніми програмами підготовки складає:

- бакалаврів:
 - за денною формою навчання – 3 роки 10 місяців, за скороченою програмою – 1 рік 10 місяців (в окремих випадках 2 роки 10 місяців);
 - за заочною формою навчання – може перевищувати термін навчання за денною формою не більш як на 25 %;
- магістрів:
 - за денною формою навчання за освітньо-професійною програмою – 1 рік 4 місяці, за освітньо-науковою програмою – 1 рік 9 місяців;
 - за заочною формою навчання – може перевищувати термін навчання за денною формою не більш як на 25 %.
- доктора філософії:
 - за денною та вечірньою формами навчання – 4 роки.

3.7. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин, навантаження одного навчального року за денною формою навчання – 60 кредитів ЄКТС.

4. ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

4.1. **Розроблення освітньої програми.** Нова ОП розробляється на основі стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти з урахуванням вимог професійних стандартів у відповідній професійній області (за наявності останніх).

Розроблення нової ОП містить такі етапи:

- формування проектної групи та призначення керівника освітньої програми (I етап);
- аналіз актуальності ОП та оцінювання достатності наявних ресурсів (II етап);
- визначення профілю ОП (III етап);
- визначення освітнього змісту ОП та розроблення навчального плану (IV етап);
- розроблення системи оцінювання якості ОП з метою її удосконалення (V етап).

4.2. **I етап. Формування проектної групи та призначення керівника освітньої програми.** Нова ОП розробляється за ініціативою керівництва Університету, факультету чи ННІ та/або ініціативної групи з числа НПП.

Розробці нової ОП передуює порівняльний аналіз її ініціаторів аналогічних

спрямувань, що діють в провідних зарубіжних і вітчизняних ЗВО – їх тривалості, переліку навчальних дисциплін, рівня викладання та ін.

Розроблення, моніторинг та перегляд кожної ОП здійснюється *проектними групами*.

Проектні групи повинні складатися з науково-педагогічних або наукових працівників, які працюють у закладі освіти за основним місцем роботи та мають кваліфікацію відповідно до спеціальності і не входять (входили) до жодної проектної групи Університету або іншого закладу вищої освіти в поточному семестрі (крім проектної групи з цієї ж спеціальності).

Склад проектної групи ОП затверджується наказом ректора Університету за поданням декана відповідного факультету на підставі пропозицій випускової кафедри.

Залежно від рівня освіти до складу проектної групи спеціальності встановлюються додаткові вимоги:

- для освітнього ступеня бакалавра у складі повинні бути не менш як три особи, які мають науковий ступінь та/або вчене звання;
- для освітнього ступеня магістра у складі повинні бути не менш як три особи, які мають науковий ступінь та вчене звання, з них один доктор наук та/або професор;
- для освітньо-наукового ступеня доктора філософії у складі повинні бути не менш як три особи, які мають науковий ступінь та вчене звання, з них не менше двох докторів наук та/або професорів.

Для отримання ліцензії з правом навчання іноземців та осіб без громадянства один із членів проектної групи повинен володіти англійською мовою на рівні B2 за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти або кваліфікаційними документами (диплом про вищу освіту, науковий ступінь), що пов'язані з використанням зазначеної мови.

Керівником проектної групи призначається один з її членів, який має науковий ступінь і стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як десять років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії і ступеня магістра та п'ять років для освітніх ступенів бакалавра.

Керівник проектної групи не може в поточному навчальному році одночасно керувати іншими проектними групами, за винятком керівництва проектними групами за різними рівнями вищої освіти в межах однієї спеціальності в Університеті. Дострокове припинення роботи й призначення нового керівника ОП і членів проектної групи здійснюється на підставі наказу ректора Університету.

При розробці спільної ОП створюється проектна група, до складу якої входять представники всіх учасників-партнерів, які беруть участь в реалізації нової спільної ОП.

У цьому випадку проектна група повинна забезпечити облік вимог усіх сторін, які будуть забезпечувати її реалізацію, у тій мірі, в якій кожна зі сторін забезпечує внесок у ОП.

Так, при розробленні програми подвійних дипломів слід враховувати не тільки змістовну відповідність навчальних планів, але й вимоги щодо обсягу

окремих компонентів ОП, поточного контролю, підсумкової атестації й планованих навчальних результатів, які передбачає кожен з учасників- партнерів, що видає документи про освіту та кваліфікацію.

Проектні групи виконують такі завдання:

- обирають вид ОП;
- встановлюють актуальність ОП;
- формують профіль програми;
- визначають форми навчання та організації освітнього процесу;
- визначають освітні компоненти;
- розробляють навчальний план та інші нормативні документи, що організаційно супроводжують процес підготовки здобувачів вищої освіти за відповідною ОП з врахуванням рекомендацій навчального, навчально-методичного відділів та вимог навчально-методичної ради Університету;
- дають завдання випусковим та іншим кафедрам Університету на розроблення навчально-методичного забезпечення ОП;
- здійснюють аналіз відповідності ОП Ліцензійним умовам;
- узагальнюють пропозиції та формують рекомендації з вдосконалення існуючої ОП;
- беруть участь у моніторингу ОП (узагальнюють пропозиції та рекомендації, здійснюють само обстеження та само оцінювання) та періодичному перегляду ОП;
- спільно з навчальним, навчально-методичним відділами Університету та приймальною комісією забезпечують внесення відомості щодо ОП та навчальних планів до ЄДЕБО;
- здійснюють контроль за реалізацією ОП науково- педагогічними працівниками та кафедрами Університету.

За запитом проектної групи відповідні служби Університету зобов'язані надати у визначений керівником ОП строк відомості, необхідні для розроблення ОП.

Координацію діяльності усіх проектних груп Університету здійснює проректор з навчальної і виховної роботи.

4.3. II етап. Аналіз актуальності ОП та оцінювання достатності наявних ресурсів. Аналіз актуальності ОП полягає у встановленні суспільної потреби в ОП, її потенціалі шляхом консультацій із зацікавленими сторонами (здобувачами вищої освіти, випускниками Університету, роботодавцями, науковою спільнотою, професіоналами тощо), з'ясуванні виконання основних умов її запровадження.

Проектна група проводить аналіз ринку освітніх послуг і можливості позиціонування на ньому ОП, аналіз ринку праці, на який орієнтована нова ОП, можливостей майбутнього працевлаштування для потенційних випускників.

Для забезпечення постійного зв'язку з зацікавленими сторонами Університетом можуть як дорадчий орган формуватися академічні (експертні) ради за відповідними спеціальностями, до яких можуть входити представники зацікавлених сторін.

Проектна група, виходячи з прогнозованої структури ОП, з врахуванням Ліцензійних умов, за результатами консультацій з профільними службами Університету здійснює попередню загальну оцінку достатності наявних ресурсів (кадрових, фінансових, організаційних тощо) для її реалізації та потреби залучення зовнішніх ресурсів.

4.4. **III етап. Визначення профілю ОП.** Профіль програми складається проектною групою як короткий документ, створений для представлення в усталеній формі загальної інформації про ОП.

Визначення профілю полягає у визначенні мети ОП (до двох речень), загальних та фахових програмних компетентностей, які повинні бути досягнуті в результаті навчання, кінцевих (програмних) результатів навчання з урахуванням положень Національної рамки кваліфікацій, вимог стандартів вищої освіти та встановлення необхідного обсягу ОП у кредитах ЄКТС.

При формулюванні програмних компетентностей та результатів навчання слід забезпечити активну роль представників ринку праці в процесі формування компетентнісного опису моделі майбутнього фахівця.

Програмні компетентності (описані за видами: інтегральні, загальні, спеціальні) – загалом від 10 до 15 найважливіших компетентностей, визначають специфіку ОП. Компетентності випускника відображають погляд роботодавця (замовника) на освітню та професійну підготовку потенційного працівника.

Основою для формулювання програмних компетентностей ОП є перелік компетентностей стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю. Цей перелік може бути доповнений декількома (не більше 2-3) компетентностями, що визначаються специфікою потреб регіонального або секторального ринку праці (цільовий запит роботодавців).

Інтегральні та загальні компетентності визначені Національною рамкою кваліфікацій і описані за кваліфікаційними рівнями (7 – перший (бакалаврський), 8 – другий (магістерський), 9 - третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий)).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності, як правило, поділяють на три види (в предметній області):

- знання й розуміння,
- когнітивні уміння та навички,
- практичні навички.

Бажано наводити коментар до кожної компетентності. Набір фахових компетентностей має відповідати визначеному рівню ОП.

Програмні результати навчання – узгоджений набір 15-25 тверджень, які зазначають, що здобувач вищої освіти має знати, розуміти та бути здатним виконувати після успішного завершення навчання за ОП.

При формулюванні програмних результатів навчання рекомендується враховувати міжнародні зразки (формулювання), наприклад, розроблені в проекті Тюнінг.

Набір програмних результатів навчання є однаковим для всіх здобувачів вищої освіти за ОП певного рівня. Перелік програмних результатів навчання має корелюватися з визначеним переліком загальних і спеціальних (фахових, предметних) компетентностей.

Для окремих ОП, особливо у випадку регульованих професій, поділ компетентностей на види не застосовується. Тоді це слід відзначити в описі ОП.

Результати навчання мають відповідати таким критеріям:

- корисність – мають сприйматися як такі, що відповідають рівню вищої освіти та вимогам/очікуванням громадянського суспільства та держави, релевантність відповідним програмним компетентностям;

- конкретність – забезпечувати достатній рівень деталізації, бути чіткими і однозначними, написаними зрозумілою мовою, дозволяючи чітко окреслити зміст вимог до здобувача вищої освіти;

- стандартизованість – визначати стандартні вимоги, яким повинен відповідати здобувач вищої освіти;

- відповідність – відповідати кваліфікаційним вимогам, бути взаємозв'язаними із освітніми рівнями та кваліфікаційними рівнями Національної рамки кваліфікацій (далі – НРК);

- об'єктивність – сформульованими нейтрально, уникаючи зайвої амбітності та суб'єктивності;

- досяжність – реалістичними, з погляду часу та ресурсів, необхідних для їх досягнення;

- діагностичність – повинні мати об'єктивні ознаки їх досягнення чи недосягнення та визначати вимоги до присудження кредитів ЄКТС;

- вимірюваність – має існувати спосіб та шкала для вимірювання ступеня досягнення результату прямими або непрямими методами.

Порядок формулювання результатів навчання:

- визначити, якій сфері (спеціальній чи загальній, предметній області, особливі навички тощо) та кваліфікаційному рівню НРК має відповідати результат навчання;

- зазначити тип результату навчання (знання, навички, здатності, інші компетентності);

- визначити активне дієслово відповідного рівня;

- зазначити предмет вивчення або предмет дії (іменник, що слідує за дієсловом);

- за необхідності навести умови/обмеження, за яких слід демонструвати результат навчання;

- перевірити результат навчання відповідності вище зазначеним критеріям та визначити засіб оцінювання його досягнення.

При розробленні програмних результатів навчання варто врахувати, що:

- результати навчання характеризують те, що здобувач вищої освіти повинен продемонструвати після успішного завершення освітньої програми (демонстрація знань, умінь, здатності виконувати тощо);

- повний набір програмних результатів навчання виражає характерні особливості ОП; якщо серед них є результати, характерні також і для інших ОП, їх доцільно виділити окремо.

Формулюванню програмних результатів супроводжує вироблення чітких

критеріїв оцінювання сформульованого результату.

Кореляція результатів навчання програмним компетентностям перевіряється за допомогою матриці відповідності програмних компетентностей програмним результатам навчання за ОП.

4.5. IV етап. Визначення змісту ОП та розроблення навчального плану.

Визначення змісту освітньої програми охоплює такі етапи:

1) складання переліку освітніх компонентів ОП:

- визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожної змістової частини; визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання; перевірка охоплення ключових загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей.

2) обрання освітніх технологій і розроблення навчального плану;

3) розроблення програм навчальних дисциплін.

На підставі програмних компетентностей та програмних результатів навчання проектна група:

- визначає загальний бюджет часу – обсяг кредитів ЄКТС, необхідних для досягнення зазначених результатів, який необхідно розподілити;

- здійснює структурування результатів навчання (навчальних дисциплін, інших складових навчального курсу, практик, дослідницьких проектів, лабораторних робіт та інших відповідних навчальних заходів) та розподіляє кредити ЄКТС, необхідні для досягнення зазначених результатів.

Визначення кількості кредитів ЄКТС для освітнього компонента здійснюється шляхом оцінки навантаження, необхідного для досягнення результатів навчання.

Мінімальна кількість кредитів ЄКТС для освітнього компоненту складає 3 кредити ЄКТС. Кількість освітніх компонентів на навчальний рік – не більше 16. Проектним групам слід запобігати надмірній фрагментації освітніх компонентів.

Слід стандартизувати освітні компоненти з метою гнучкості, мобільності, формування міждисциплінарних траєкторій навчання.

Перевірка охоплення ключових загальних та предметно-спеціалізованих компетентностей. Проектна група має перевірити розвиток ключових загальних і спеціальних компетентностей, а також перевірити, чи всі програмні ключові загальні та спеціальні компетентності охоплюються одиницями освітньої програми.

Проектні групи мають провести тест щодо узгодження результатів навчання та програмних компетентностей:

- узгодження програмних результатів навчання з Національною рамкою кваліфікацій;

- узгодження програмних результатів навчання зі стандартами вищої освіти;

- узгодження результатів вивчення навчальної дисципліни з програмними результатами навчання (Матриця відповідності програмних результатів навчання освітнім компонентам освітньої програми);

- узгодження дисциплінарних результатів навчання з програмними

компетентностями (Матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам освітньої програми);

- узгодження методів викладання з відповідними результатами навчання для досягнення бажаних результатів навчання;

- узгодження методів оцінювання відповідно з дисциплінарними та програмними результатами навчання.

Обрання освітніх технологій та розроблення навчального плану. Внесення проектною групою узгоджених результатів навчання до освітньої програми та відповідних навчальних дисциплін – до навчальних планів підготовки фахівців є обов'язковим. Відповідно до профілю освітньої програми та переліку її освітніх компонентів проектна група розробляє навчальний план ОП (згідно вимог п. 2.7.2. цього Положення).

При цьому слід враховувати, що обсяг аудиторної роботи здобувачів вищої освіти встановлюється в межах від 1/3 до 2/3 обсягу 1 кредиту ЄКТС (від 10 до 15 годин), решта обсягу призначається для їх самостійної роботи. Органи студентського самоврядування можуть подавати пропозиції та зауваження щодо змісту навчальних планів.

При проектуванні кадрового забезпечення ОП проектна група має узгодити свої пропозиції щодо складу НПП для викладання дисциплін, внесених у проект навчального плану, з кафедрами, на яких працюють такі НПП.

Розроблення програм навчальних дисциплін. Програми навчальних дисциплін за завданнями проектних груп розробляються на кафедрах факультетів згідно з вимогами розроблених освітніх програм. Органи студентського самоврядування можуть надавати пропозиції та зауваження щодо змісту програм навчальних дисциплін.

Програма навчальної дисципліни розробляється на термін дії навчального плану, за необхідності до неї можуть вноситись зміни. З метою забезпечення цілісності освітнього матеріалу, забезпечення професійної спрямованості змісту навчання, попередження дублювання, врахування міждисциплінарних зв'язків програми навчальних дисциплін розглядаються науково-методичною радою Університету.

На підставі робочої програми навчальної дисципліни на поточний навчальний рік на кафедрах розробляються навчально-методичного забезпечення.

4.6. V етап. Розроблення системи оцінювання якості освітньої програми з метою її удосконалення

За якість освітньої програми відповідальність несуть проектна група, а також НПП, які її реалізують. З метою контролю за якістю освітніх програм та їх вдосконалення проводяться різні процедури оцінювання та визнання якості ОП: зовнішні, внутрішні й непрямі. Основними процедурами зовнішнього оцінювання та визнання якості ОП є:

- акредитація освітніх програм (ОП може не мати акредитації. За неакредитованою освітньою програмою Університет має право на виготовлення і видачу власних документів про вищу освіту у порядку та за зразком, що визначені Вченою радою Університету (п.6 ст.7 ЗУ «Про вищу освіту»);

- сертифікація освітніх програм – процедура встановлення відповідності

якісних характеристик освітніх програм певним стандартам якості організації, що сертифікує ОП;

- міжнародна експертиза освітніх програм – процедура оцінювання якості ОП визнаними і авторитетними міжнародними експертами в тій науково-освітній галузі, в якій реалізується така ОП.

Для всіх ОП рекомендується регулярно проводити оцінку підготовки фахівців і затребуваних компетентностей (результатів навчання) з точки зору роботодавців, а також затребуваних результатів навчання з точки зору випускників. Процедурою такої оцінки є опитування роботодавців та випускників (анкетування, інтерв'ювання, соціологічне дослідження тощо).

Основними процедурами внутрішньої оцінки якості ОП є самообстеження освітньої програми, яке може проводитися як в рамках процедур зовнішнього оцінювання якості (акредитації будь-якого виду, міжнародної експертизи), так і з ініціативи керівника ОП з метою планових процедур контролю якості.

Залежно від цілей проведення самообстеження визначаються процедури і терміни його проведення. За рішенням декана факультету для проведення самообстеження ОП і підготовки звіту призначається комісія (у складі 3-5 осіб з числа НПП факультету, що реалізує ОП); бажано залучення до проведення самообстеження ОП представників ключових роботодавців, здобувачів вищої освіти, НПП програми і (по можливості) її випускників.

Самообстеження може проводитися проектною групою за рішенням керівника освітньої програми. Результати проведеного самообстеження оформлюються у формі звіту про результати самообстеження.

Звіт про результати самообстеження ОП готується членами комісії з самообстеження і узгоджується з усіма залученими до цієї процедури учасниками; звіт повинен містити висновки про якість ОП і пропозиції щодо її вдосконалення, включаючи, за необхідності, пропозиції щодо внесення змін до ОП, модернізації ОП і/або прийняттю інших управлінських рішень.

Звіт про результати самообстеження затверджуються на засіданні науково-методичної ради Університету.

Внесення в ОП змін, що відносяться до компетенції Вченої ради Університету, затверджується на засіданні Вченої ради Університету на підставі рекомендацій, наданих керівником освітньої програми.

5. ПОРЯДОК ЗАТВЕРДЖЕННЯ, ВІДКРИТТЯ, АКРЕДИТАЦІЇ ТА ЗАКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

5.1. Затвердження ОП. Всі нові ОП мають пройти єдиний порядок затвердження, що містить їх послідовний розгляд такими підрозділами:

– проектною групою, позитивне рішення якої є підставою для передачі матеріалів на засідання випускової кафедри;

– випусковою кафедрою (спільним засіданням випускових кафедр), позитивне рішення якої (яких) є підставою для передачі матеріалів декану факультету;

– деканом факультету, який здійснює перевірку збалансованості та

реалістичності програми, раціональності розподілу кредитів, повноту документального забезпечення та відповідність освітньої програми Ліцензійним умовам. Позитивне рішення декана відповідного факультету є підставою для передачі матеріалів на розгляд Вченої ради факультету;

– вченою радою факультету, позитивне рішення якої є підставою для розгляду ОП науково-методичною радою Університету;

– науково-методичною радою Університету, яка оцінює відповідність нової ОП всім вимогам, що пред'являються до освітніх програм Університету. Висновок про ухвалення ОП науково-методичною радою є рекомендаційним для Вченої ради Університету;

– Вченою радою Університету.

Перелік документів, необхідних для відкриття освітньої програми, що подаються на засідання навчально-методичної ради Університету:

– **копія наказу ректора Університету про затвердження складу проектної групи;**

– **освітньо-професійна програма (додаток 1);**

– **графік навчального процесу (додаток 2);**

– **навчальний план підготовки фахівців (додаток 3);**

– **протокол засідання вченої ради факультету;**

– **зовнішня рецензія провідного роботодавця галузі (за наявності).**

За результатами розгляду освітньої програми вчена рада Університету може прийняти рішення про її затвердження, направлення на доопрацювання або про відмову у затвердженні.

Навчальний план підготовки фахівців з вищою освітою затверджується рішенням вченої ради Університету і вводиться в дію наказом ректора Університету. Підпис ректора (першого проректора) скріплюється печаткою Університету.

5.2. Відкриття ОП та набір здобувачів вищої освіти. Набір здобувачів вищої освіти на навчання за ОП здійснюється приймальною комісією Університету централізовано, згідно з Правилами прийому до Університету.

Освітня програма може бути внесена до Правил прийому і на навчання за неї може бути оголошено набір здобувачів вищої освіти лише за умови затвердження ОП і наявності ліцензії Університету на здійснення освітньої діяльності (орієнтовно до 1 грудня поточного року) за спеціальністю, в рамках якої відкривається освітня програма.

Якщо на освітню програму не здійснено набір здобувачів вищої освіти у зв'язку з її недостатньою затребуваністю, то проектна група може в подальшому:

- відмовитися від її реалізації, в порядку, встановленому п. 5.4 цього Положення;

- провести удосконалення ОП з метою підвищення її конкурентоспроможності та привабливості на ринку освітніх послуг, надати матеріали удосконалення вченій раді Університету.

У разі схвалення проведеного удосконалення вченою радою Університету набір здобувачів вищої освіти на навчання за удосконаленою ОП здійснюється

приймальною комісією Університету в наступному календарному році.

5.3. Акредитація освітньої програми. Університет надає до Міністерства освіти і науки України освітню програму, письмову заяву та документи, що підтверджують відповідність його освітньої діяльності стандартам вищої освіти за відповідною спеціальністю.

Акредитаційна експертиза проводиться експертною комісією, яку формує Міністерство освіти і науки України. Положення про експертну комісію та порядок проведення акредитаційної експертизи затверджує Міністерство освіти і науки України. Рішення про акредитацію (або відмову в акредитації) на підставі експертного висновку приймає Акредитаційна комісія України. Зазначене рішення через два тижні з дня прийняття затверджується МОН.

У разі прийняття позитивного рішення щодо акредитації освітньої програми Міністерство освіти і науки України видає Університету відповідний сертифікат.

У сертифікаті про акредитацію зазначаються:

- 1) найменування та адреса закладу вищої освіти;
- 2) назва освітньої програми і рівень вищої освіти, за якими акредитована освітня програма;
- 3) дата видачі сертифіката.

Сертифікат про акредитацію вперше видається за кожною акредитованою освітньою програмою строком на п'ять років, а при другій та наступних акредитаціях – строком на 10 років. Інформація про видачу сертифіката вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Форма сертифіката про акредитацію, порядок його оформлення, переоформлення, видачі, зберігання та обліку затверджується Міністерство освіти і науки України.

Сертифікат підтверджує відповідність за певною освітньою програмою та рівнем вищої освіти стандартам вищої освіти і дає право на видачу документа про вищу освіту державного зразка за акредитованою освітньою програмою.

5.4. Закриття ОП. Освітня програма може бути вилучена з переліку ОП, що реалізуються в Університеті, за таких умов:

- з ініціативи факультету, при їх відмові від реалізації ОП;
- з ініціативи Університету (за поданням приймальної комісії), у разі відсутності набору здобувачів вищої освіти на навчання за ОП протягом 2 років;
- у разі переформатування ОП. У цьому випадку об'єднана або роз'єднана освітня програма розробляється і проходить затвердження як нова, а за тими освітніми програмами, що реалізувалися до переформатування, припиняється набір здобувачів вищої освіти на навчання. Після завершення навчання здобувачів вищої освіти на останньому курсі (році) освітня програма вилучається з переліку ОП, що реалізуються в Університеті;
- з ініціативи Університету (за поданням навчального відділу), якщо в результаті будь-якої з процедур зовнішньої або внутрішньої оцінки якості освітньої програми отримано висновки про її низьку якість.

Рішення про вилучення освітньої програми з числа ОП, що реалізуються в Університеті, приймає вчена рада Університету.

6. ПОРЯДОК РЕАЛІЗАЦІЇ, МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРІОДИЧНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

6.1. *Порядок реалізації освітньої програми.* Порядок реалізації освітньої програми визначається Положенням про організацію освітнього процесу Університету. Для планування освітнього процесу на кожний навчальний рік деканатом факультету, разом із випусковою кафедрою (- ми) складається робочий навчальний план за кожною ОП. У робочому навчальному плані обумовлюються щорічні особливості організації освітнього процесу для кожної ОП та зміст варіативної частини (блоку дисциплін за вільним вибором здобувачів вищої освіти).

6.2. *Управління освітньою програмою.* Управління освітньою програмою здійснюється на адміністративному та академічному рівнях.

Адміністративне управління ОП здійснює деканат відповідного факультету. У разі, якщо ОП реалізується більш ніж одним факультетом, адміністративне управління закріплюється за одним з них.

До функцій адміністративного управління ОП відносяться:

- організація та управління матеріально-технічним і інфраструктурним забезпеченням;

- інформаційне та навчально-методичне забезпечення в частині надання доступу до інформаційних, бібліотечних та інших загальних ресурсів факультету,

- профорієнтаційна робота з потенційними вступниками;

- взаємодія з випускниками, роботодавцями, професіоналами тощо;

- рекомендації щодо складу екзаменаційних комісій;

- координація забезпечення якості освітньої програми, що реалізується на факультеті;

- організація проведення самообстеження освітньої програми.

Академічне управління освітньою програмою здійснює керівник ОП.

Завданнями академічного управління ОП є:

- 1) організація колегіального розроблення освітньої програми (профілю, навчальних планів, матриць відповідностей, методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу, включаючи програми навчальних дисциплін (модулів), науково-дослідних семінарів, практик, підсумкових державних випробувань тощо, оціночних засобів);

- 2) здійснення контролю за якістю роботи НПП, які забезпечують реалізацію ОП;

- 3) аналіз і впровадження кращого досвіду світової та вітчизняної вищої освіти у зміст і технологію реалізації ОП;

- 4) взаємодія з науково-дослідними підрозділами Університету з питань проектної, дослідницької роботи, практики здобувачів вищої освіти;

- 5) виявлення здобувачів вищої освіти, схильних до академічної кар'єри, і організація роботи з ними;

- б) взаємодія з роботодавцями та випускниками для уточнення вимог до

компетентностей випускника і оцінки обраних технологій реалізації ОП і якості підготовки фахівців;

7) підготовка освітньої програми до процедур оцінки якості (включаючи акредитацію, сертифікацію, експертизу).

6.3. Моніторинг освітньої програми. Моніторинг освітньої програми здійснюється з метою визначення, чи є призначення кредитів, означені результати навчання та розраховане навчальне навантаження досяжними, реалістичними та адекватними. Моніторинг здійснюється, як правило, проектною групою. До здійснення моніторингу можуть долучатися експерти: НПП, професіонали-практики, здобувачі вищої освіти. Суттєвим елементом для перевірки та перегляду призначення кредитів є зворотний зв'язок із зацікавленими сторонами. Проектна група має інформувати здобувачів вищої освіти і НПП про мету моніторингу та спосіб його здійснення, щоб забезпечити точність та високий відсоток наданих відповідей.

Моніторинг може проводитися у різний спосіб – анкетування, опитування, інтерв'ювання (у тому числі здобувачів вищої освіти та випускників з метою аналізу їх власного досвіду), моніторинг досягнутих результатів, оцінювання ОП на відповідність критеріям забезпечення якості освітніх програм тощо. Мають бути використані також дані про час завершення та результати оцінювання програм та їх компонентів. Систему обов'язкових методів і засобів моніторингу визначає навчально-методична рада Університету за поданням проектних груп.

Анкета освітньої програми складається з основних критеріїв забезпечення якості, кожний критерій оцінюється за рівнями: задовольняє, частково задовольняє, не задовольняє. У процесі моніторингу відбувається збір даних за зазначеними позиціями з коментарями.

За результатами моніторингу складається аналітичний звіт, який подається до навчально-методичної ради Університету.

Для формулювання висновку за результатами моніторингу освітньої програми використовується дворівнева шкала:

- висока якість – освітня програма має високий рівень досягнення результатів;

- неналежна якість – освітня програма має серйозні недоліки.

6.4. Основні критерії забезпечення якості освітніх програм. Вимоги до освітньої програми та результатів навчання:

- реалізується відповідно до плану розвитку та Статуту Університету;

- сприяє виконанню місії та досягнення цілей Університету;

- враховує потреби ринку праці та цільової групи (вступники, батьки, роботодавці);

- орієнтована на конкретну професію;

- назва узгоджується із змістом;

- методи і форми навчання, у т.ч. обсяги самостійної роботи здобувачів вищої освіти та виробничої практики, сприяють досягненню цілей освітньої програми;

- цілі і результати навчання за освітньою програмою мають бути

сформульовані таким чином, щоб слугувати основою для оцінювання знань і навичок випускників, які навчалися за цією програмою;

- цілі і результати навчання за освітньою програмою мають бути адекватними і порівнюваними з результатами навчання відповідного рівня вищої освіти;

- цілі і результати навчання за освітньою програмою мають відповідати вимогам і тенденціям законодавства, що регулює відповідну професійну сферу;

- при існуванні професійного стандарту, цілі та результати навчання мають враховувати необхідність набуття та застосування знань і навичок, зазначених у стандарті;

- практична підготовка (практики), що необхідна для досягнення результатів навчання, має забезпечувати набуття і застосування здобувачами вищої освіти ефективних методів роботи;

- організація проведення практик має бути чітко регламентована, вимоги для її успішного завершення визначені;

- здобувачам вищої освіти має бути надана інструкція щодо проходження практик та відповідне керівництво у робочому середовищі.

6.5. *Розвиток освітньої програми та вимоги до НПП, які її реалізують.*

Вимоги до розвитку освітньої програми та НПП, які її реалізують:

- розвиток є безперервним процесом;

- до розвитку залучені здобувачі вищої освіти і роботодавці;

- НПП, які реалізують освітню програму, ознайомлені з її цілями та своєю ролі у їх досягненні;

- для усунення недоліків складається та реалізується відповідний план дій;

- система зворотного зв'язку (за участю здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців, викладачів) є ефективною, а її результати прикладними;

- кваліфікація НПП, які реалізують освітню програму, відповідає вимогам, встановленим законодавством;

- НПП, які реалізують освітню програму, мають відповідний рівень викладацької компетентності;

- НПП, які реалізують освітню програму, беруть участь у наукових дослідженнях і розробках;

- НПП, які реалізують освітню програму, співпрацюють із зацікавленими особами поза межами Університету;

- система розвитку персоналу є ефективною: НПП, які реалізують освітню програму, мають можливості для самовдосконалення та саморозвитку, проводяться регулярні інтерв'ю (анкетування) та/або застосовуються інші методи розвитку персоналу;

- запрошені НПП (у тому числі із закордонних закладів вищої освіти) залучені до викладання у межах освітніх програм;

- НПП, які реалізують освітню програму, регулярно використовують у подальшому свої знання та навички поза Університетом та беруть участь у

конференціях;

- кількість штатних НПП визначається на основі їх обов'язків, обсягів викладання і кількості здобувачів вищої освіти та є цілком достатньою для досягнення цілей і результатів навчання;

- склад НПП, які реалізують освітню програму, за віком і відсоток молодих НПП забезпечує стійкість викладання в Університеті;

- вимоги для вступу на навчання здобувачів вищої освіти базуються на якостях, необхідних для досягнення результатів навчання;

- система консультування здобувачів вищої освіти (щодо навчання, кар'єри тощо) є ефективною;

- оцінка результатів навчання включає в себе зворотний зв'язок здобувачів вищої освіти, який підтримує їх розвиток;

- здобувачі вищої освіти беруть участь у програмах міжнародної мобільності;

- відсоток здобувачів вищої освіти, які беруть участь у студентській мобільності є стійким або зростає;

- здобувачі вищої освіти залучені у процес прийняття рішень на різних інституційних рівнях;

Навчальне середовище Університету:

- включає всі приміщення, що необхідні для проведення навчання (аудиторії, тренінгові аудиторії, лабораторії, кімнати для самостійної роботи та відпочинку здобувачів вищої освіти тощо);

- має достатній потенціал, враховуючи кількісний склад здобувачів вищої освіти;

- обладнано відповідно до сучасних вимог (відео- проектори, Інтернет тощо).

6.6. Перегляд освітніх програм. Перегляд освітніх програм з метою їх удосконалення здійснюється у формах оновлення або модернізації. Освітня програма може щорічно оновлюватися в частині усіх компонентів, крім місії (цілей) і програмних навчальних результатів.

Підставою для оновлення ОП можуть бути:

- ініціатива і пропозиції керівника освітньої програми та/або академічної ради і/або НПП, які її реалізують;

- результати оцінювання якості;

- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і/або інших ресурсних умов реалізації освітньої програми.

Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОП (навчальному плані, матрицях, робочих програмах навчальних дисциплін, програмах практик і т.п.).

Навчальні плани підлягають моніторингу та періодичному перегляду (не рідше одного разу за повний курс навчання за освітньою програмою).

Підставою для розробки нових навчальних планів є:

- затвердження Кабінетом Міністрів України нового переліку

спеціальностей або внесення змін до чинного переліку;

- затвердження нових стандартів вищої освіти;
- внесення змін до циклу дисциплін загальної підготовки (за рішенням Міністерства освіти і науки України або вченої ради Університету);
- внесення змін до дисциплін циклу самостійного вибору здобувачів вищої освіти (за рішенням вченої ради Університету).

Модернізація освітньої програми має на меті більш значну зміну в її змісті та умовах реалізації, ніж при плановому оновленні, і може стосуватися також мети (місії), програмних навчальних результатів. Зміна виду освітньої програми також відноситься до удосконалення.

Модернізація ОП може проводитися з:

- ініціативи керівництва Університету/факультету у разі незадовільних висновків про її якість в результаті самообстеження або аналізу динаміки набору здобувачів вищої освіти;
- ініціативи керівника освітньої програми та/або академічної ради за відсутності набору вступників на навчання;
- ініціативи проектної групи з метою врахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, в яких реалізується ОП, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці.
- наявності висновків про недостатньо високу якість за результатами різних процедур оцінки якості ОП.

Бажано залучення до модернізації освітніх програм представників роботодавців, зовнішніх відносно ОП експертів (як з професійної спільноти Університету, так і незалежних). Модернізована освітня програма разом з обґрунтуванням внесених до неї змін має пройти затвердження в установленому порядку.

Повторне затвердження освітніх програм відбувається з ініціативи проектної групи або факультету, що реалізує ОП, у разі її значного оновлення. Значним вважається оновлення складу ОП (складу дисциплін, практик та їх обсягу в кредитах ЄКТС) більше, ніж на 50 %.

7. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Відомості про освітні програми розміщуються на сайті Університету в розділі «Освіта» та сайті відповідної кафедри.

Відповідальними за формування і зберігання паперових версій портфоліо ОП є її керівник та декан факультету.

Відповідальними за повноту й своєчасність розміщення інформації про освітню програму на сайті Університету є співробітники деканату, призначені на цю роботу деканом факультету.

Інформація про ОП вноситься проектною групою до ЄДЕБО в електронному вигляді.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

«Назва ОПП/ОНП»

Першого/другого/третього рівня вищої освіти

за спеціальністю № Назва

галузі знань № Назва

Кваліфікація: Назва кваліфікації

**ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ
РАДОЮ ***

Голова вченої ради

_____ / _____ /

(протокол № __ від _____ 2018 р.)

Освітня програма вводить в дію з _____ 2018 р.

Ректор _____ / _____ /

(наказ № __ від «__» _____ 2018 р.)

Херсон – 2018

*Можливе затвердження освітніх програм вченою радою факультету за наявності офіційного документу щодо передачі відповідних повноважень вченою радою ЗВО вченим радам факультетів

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-професійної/наукової програми

Назва

рівень вищої освіти – перший/другий/третій

спеціальність - № Назва

галузі знань - № Назва

кваліфікація - Назва кваліфікації

Освітньо-професійна/наукова програма відповідає першому / другому / третьому рівню вищої освіти та сьомому / восьмому / дев'ятому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікацій.

РОЗРОБЛЕНО:

Керівник
освітньо-професійної/ наукової
програми Назва

_____ П.І.Б.
від «__» _____ 2018 р.

ПОГОДЖЕНО

Перший проректор, проректор з
науково-педагогічної роботи ДВНЗ
«Херсонський державний аграрний
університет»

_____ П.І.Б.
«__» _____ 2018 р.

СХВАЛЕНО:

Випусковою кафедрою Назва
Протокол № _____
від «__» _____ 2018 р.
Завідувач кафедри

_____ П.І.Б.

Начальник
навчально-методичного відділу
університету

_____ П.І.Б.
«__» _____ 2018 р.

РЕКОМЕНДОВАНО

вченою радою факультету Назва

Протокол № _____
від «__» _____ 2018 р.

Декан факультету
_____ П.І.Б.

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою(проектною) групою (науково-методичною комісією спеціальності № «Назва») у складі:

1. ...
2. ...
3. ...

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності):

- 1.
- 2.
- 3.

**1. Профіль освітньої програми зі спеціальності №__ "Назва"
(за спеціалізацією "назва ", за наявністю)**

1 - Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Вказується ступінь вищої освіти та повна назва кваліфікації мовою оригіналу, які присуджуються на основі успішного завершення даної освітньої програми Якщо за результатами успішного виконання ОП вищий навчальний заклад освіти має право присвоювати професійну(і) кваліфікацію(ї), то подається її назва (перелік назв) та вказуються процедури їх присвоєння.
Офіційна назва освітньої програми	
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Тип диплому – одиничний, подвійний, спільний Обсяг вказується в кредитах ЄКТС та роках. Приклад: Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1,5 роки
Наявність акредитації	Подається інформація про акредитацію ОП, у т.ч. іноземну чи міжнародну. Вказується: назва організації, яка надала акредитацію даній програмі; країна, де ця організація розташована; період акредитації
Цикл/рівень	Приклад: НРК України – 7 рівень, FQ -EHEA - другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	Вимоги щодо попередньої освіти. За необхідності вказується, що обмежує перехід на дану ОП. Приклад: Наявність ступеня бакалавра
Мова(и) викладання	
Термін дії освітньої програми	Вказується термін дії освітньої програми до її наступного планового оновлення. Цей термін не може перевищувати періоду акредитації.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	Вказується адреса сторінки даної освітньої програми в Інформаційному пакеті/Каталозі курсів закладу вищої освіти.
2 - Мета освітньої програми	
Чітке та коротке формулювання (в одному - двох реченнях)	
3 - Характеристика освітньої програми	

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Зауваження: Якщо ОП є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується – перелік її основних компонент, а також орієнтовний обсяг кожної компоненти у % від загального обсягу ОП. Якщо ОП є спеціалізованою (формальна спеціалізація в рамках спеціальності із відображенням цього в документі про вищу освіту), то вона повинна бути зареєстрована в НАЗЯВО.
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна (для молодшого бакалавра, бакалавра, магістра); Освітньо-наукова (магістра, доктора філософії) Відповідно до МСКО освітньо-професійна та освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію та професійні (спеціалізаційні) акценти
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна/спеціальна освіта в галузі/предметній області/спеціальності Ключові слова
Особливості програми	Наприклад: обов'язковий семестр міжнародної мобільності; реалізується англійською мовою; вимагає спеціальної практики тощо. Також можуть вказуватися узгодженість даної ОП із програмами інших країн, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає Закон України “Про вищу освіту” в контексті академічної автономії
4 - Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Коротко вказуються види економічної діяльності, професійні назви робіт (за ДКП) Можливості професійної сертифікації
Подальше навчання	Вказуються можливості для продовження навчання на вищому рівні.
5 - Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в даній програмі. Наприклад: студентсько-центроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику тощо.
Оцінювання	Наприклад: усні та письмові екзамени, практика, есе, презентації, проектна робота тощо.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Формулюється шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей даної освітньої програми.
Загальні компетентності (ЗК)	Рекомендується за необхідності із врахуванням особливостей конкретної освітньої програми вибирати (додаткові до визначених стандартом) компетентності із переліку загальних компетентностей проекту Тьюнінг.

	<p>Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті, - компетентності, визначені вищим навчальним закладом <p>Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 8-12 загальних компетентностей, які в основному вибираються з переліку проекту Тьюнінг.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендуються використовувати міжнародні зразки (проект Тьюнінг, стандарти QAA тощо)</p> <p>Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті, - компетентності, визначені ЗВО. <p>Якщо освітня програма передбачає наявність декількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації зокрема. Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 15-18 фахових (спеціальних) компетентностей</p>
7 - Програмні результати навчання	
	<p>Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (стандарт визначає нормативний зміст підготовки – 15–20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями) та, за наявності, професійним стандартом. - програмні результати навчання, визначені вищим навчальним закладом (як правило, не більше 5). <p>Програмні результати навчання формулюються в активній формі із врахуванням різних рівнів складності у когнітивній сфері (таксономія Блума), а також у афективній та психомоторній сферах. Якщо вищий навчальний заклад вважає за доцільне класифікувати програмні результати навчання, то рекомендується це робити за наступною схемою (як в Додатку до диплому):</p> <p>Знання та розуміння, Застосування знань та розуміння. Формування суджень.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців.
Матеріально-технічне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення
9 - Академічна мобільність	

Національна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо
Міжнародна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+ К1), про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів тощо
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних громадян.

2. Перелік компонент освітньо-професійної/наукової програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК1.			
ОК 2.			
ОК3.			
...			
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			
Вибіркові компоненти ОП*			
<i>Вибірковий блок 1 (за наявності)</i>			
ВБ 1.1.			
ВБ 1.2.			
ВБ 1.3.			
<i>Вибірковий блок 2 (за наявності)</i>			
ВБ 2.1.			
ВБ 2.2.			
ВБ 2.3.			
...			
Загальний обсяг вибірових компонент:			
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			

*Згідно із Законом України "Про вищу освіту" студенти мають право на "вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу".

Вищі навчальні заклади самостійно визначають механізми реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін.

Вибіркові дисципліни можуть формуватися у блоки, тоді студент вибирає блок дисциплін, після чого усі дисципліни блоку стають обов'язковими для вивчення. Рекомендується використовувати як блочні форми вибору, так і повністю вільний вибір дисциплін студентами.

2.2 . Структурно-логічна схема

Короткий опис логічної послідовності вивчення компонент освітньої програми. Рекомендується представляти у вигляді графіка.

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Подається інформація про види (форми) підсумкової атестації та документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

Приклад:

Атестація випускників освітньої програми спеціальності №__ "Назва" проводиться у формі захисту випускної кваліфікаційної роботи бакалавра/магістра та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра/магістра із присвоєнням кваліфікації: Бакалавр/Магістр з _____ за спеціалізацією _____.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	...	ОК n	ВБ 1	ВБ 2	...	ВБ m
ЗК1			•	•				•
ЗК2	•			•	•	•	•	•
ЗК3	•	•				•		
...								
ФК 1	•		•		•		•	•
ФК 2	•	•		•	•	•	•	•
ФК3	•	•		•	•	•	•	•

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої

програми

	ОК1	ОК2	...	ОК n	ВБ1	ВБ2	...	ВБ m
ПРН 1	•	•	•	•	•	•	•	•
ПРН 2	•	•	•	•	•	•	•	•
...	•	•		•		•		•
ПРН к	•			•		•		•